

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ENERGETIKOS
ĮSTATYMAS

2002 m. gegužės 16 d. Nr. IX-884
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Energetikos įstatymas reglamentuoja bendrą energetikos veiklą, energetikos plėtojimo ir valdymo pagrindus, efektyvų energijos ir energijos išteklių vartojimą. Atskirų energetikos sektorių veiklos ir energetikos įmonių bei vartotojų santykių ypatumus nustato kiti įstatymai.

2. Kitų įstatymų nuostatos, reglamentuojančios energetikos veiklą, galioja tiek, kiek neprieštarauja šiam Įstatymui.

3. Šio Įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais Įstatymo priede.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-387](#), 2005-11-15, Žin., 2005, Nr. 142-5104 (2005-12-03)

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos

1. **Energetika** – energetikos veiklą apimanti ūkio dalis.

2. **Energetikos veikla** – ekonominė veikla, kuri apima energijos išteklių ar energijos žvalgymą, gavybą, perdirbimą, gamybą, laikymą, transportavimą, perdavimą, skirstymą, tiekimą, prekybą, rinkodarą, energetikos objektų ir įrenginių eksploatavimą.

3. **Energija** – elektros ir šilumos energija. Energija yra laikoma preke. Šiame Įstatyme energijai priskiriamos ir gamtinės dujos.

4. **Energetikos sektoriai** – energetikos sritys, tiesiogiai susijusios su kuria nors energijos išteklių ar energijos rūšimi: elektra, šiluma, branduoline energija, gamtinėmis dujomis, kietuoju kuru, nafta, naftos produktais, atsinaujinančiais energijos ištekliais.

5. **Energijos ištekliai** – gamtos ištekliai ir jų perdirbimo produktai, kurie naudojami energijai gaminti.

6. **Atsinaujinantieji energijos ištekliai** – gamtos ištekliai: vandens potencinė energija, saulės, vėjo, biomasės ir žemės gelmių šilumos (geotermine) energija. Šios energijos atsiradimą ir atsinaujinimą sąlygoja gamtos ar žmogaus sukurti procesai, ją galima vartoti arba naudoti energijos gamybai.

7. **Vietiniai energijos ištekliai** – šalyje esami energijos ištekliai, išskyrus atvežtinius arba pagamintus iš atvežtinių.

8. **Efektyvumas** – energijos išteklių ir energijos veiksmingo panaudojimo laipsnis.

9. **Tiekimo saugumas** – energijos išteklių ar energijos tiekimo patikimumas bei techninė sauga.

10. **Energetikos įmonė** – įmonė, kuri verčiasi energetikos veikla.

11. **Energetikos įrenginių eksploatavimas** – energetikos įrenginių technologinis valdymas, techninė priežiūra, remontas, matavimai, bandymai, paleidimo ir derinimo darbai.

12. **Energetikos objektai** – elektrinės ir katilinės; elektros tinklai ir jų priklausiniai; gamtinių dujų sistemos; gamtinių dujų saugyklos; suskystintųjų gamtinių dujų importo, eksporto terminalai bei saugyklos; magistraliniai naftotiekiai, produktotiekiai; naftos perdirbimo įrenginiai; naftos ir naftos produktų terminalai bei saugyklos; šilumos tiekimo tinklai ir jų priklausiniai.

13. **Valstybinės svarbos energetikos objektai** – 50 MW ir didesnės galios elektrinės bei katilinės; 110 kV ir didesnės įtampos elektros perdavimo tinklas, jo priklausiniai; magistraliniai dujotiekiai; 25 000 000 m³ ir didesnės gamtinių dujų saugyklos; suskystintųjų gamtinių dujų importo terminalai bei saugyklos; magistraliniai naftotiekiai, produktotiekiai; naftos perdirbimo įmonės, perdirbančios 50 000 tonų ir daugiau naftos per metus; 10 000 m³ ir didesni naftos, naftos produktų terminalai bei saugyklos; branduolinės energetikos objektai; energetikos objektai, kurių svarbą valstybei pripažįsta Vyriausybė.

14. **Energetikos įrenginys** – techninė konstrukcija (mechanizmas, mašina, aparatas, linija, jų pagalbiniai įtaisai), skirta energijos ištekliams ir (ar) energijai žvalgyti, išgauti, perdirbti, gaminti, laikyti, transportuoti, perduoti bei skirstyti.

15. **Ekstremali energetikos padėtis** – laikotarpis, kai yra sutrikęs normalus energijos išteklių ar energijos tiekimas energetikos įmonėms bei vartotojams ir šis tiekimas trukdomas tiek, kad energetikos įmonės šių sutrikimų nespėja laiku prognozuoti bei valdyti ūkinės veiklos metodais, ir Vyriausybė, jos įgaliota institucija ar savivaldybės institucija turi reguliuoti energijos išteklių ar energijos tiekimą energetikos įmonėms bei vartotojams.

16. **Energijos perdavimas** – energijos transportavimas perdavimo tinklais arba magistraliniais dujotiekiais.

17. **Energijos skirstymas** – energijos transportavimas skirstomaisiais tinklais.

18. **Energijos tiekimas** – energijos pristatymas ir (ar) pardavimas vartotojams.

19. **Viešuosius interesus atitinkantys įpareigojimai** – įstatymų nustatytais atvejais Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos sprendimu priskiriami privalomi įpareigojimai, susiję su energijos tiekimo saugumu.

20. **Magistraliniai naftotiekiai, produktotiekiai** – aukšto slėgio vamzdynai, su jais susiję statiniai ir įrenginiai naftai perduoti į naftos terminalus bei saugyklas arba į naftos perdirbimo įrenginius ir naftos produktams perduoti į naftos produktų eksporto, importo terminalus bei saugyklas.

21. **Magistraliniai dujotiekiai** – aukšto slėgio vamzdynai, su jais susiję statiniai ir įrenginiai gamtinėms dujoms iš verslovių perduoti į gamtinių dujų saugyklas, miestų bei gyvenviečių skirstomuosius tinklus arba į dujas naudojančius įrenginius iki gamtinių dujų skirstymo stočių imtinai.

22. **Energijos vartotojas** – juridinis ar fizinis asmuo, perkantis energiją.

23. **Reguliuojamasis vartotojas** – energijos vartotojas, neturintis teisės pasirinkti energijos tiekėją.

24. **Energetikos valstybinė kontrolė** – energetikos objektų saugumo, energetikos įrenginių eksploatavimo, tiekimo patikimumo, efektyvumo kontrolė.

25. **Energijos vartojimo auditas** – procedūra, kurios metu nustatomos ir įvertinamos energijos išteklių ir (ar) energijos sąnaudos pastatuose, technologiniuose procesuose, įrenginiuose ar transporto objektuose, arba bendros energijos išteklių ir (ar) energijos sąnaudos, reikalingos teikiant viešas ar privačias paslaugas, parenkamos ir ekonomiškai pagrindžiamos energijos išteklių ir (ar) energijos taupymo priemonės, taip pat pateikiama ataskaita energijos vartojimo audito užsakovui.

26. **Techninė sauga** – šio Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytų energetikos objektams ir įrenginiams reikalavimų visuma, užtikrinanti jų patikimumą ir saugumą.

27. **Savanoriškas susitarimas** – viešai skelbiamas susitarimas tarp Ūkio ministerijos ir energetikos įmonių, kuriame šalys savanoriškai išsikelia aplinkos apsaugos ar energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslus, sudaro tų tikslų pasiekimo grafiką, nustato susitarimo vykdymo stebėsenos ir atskaitomybės reikalavimus.

28. **Reguliuojama veikla** – energetikos veikla, kuri yra licencijuojama arba kuriai taikomos valstybės reguliuojamos kainos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-176Z](#), 2008-11-06, Žin., 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

ANTRASIS SKIRSNIS ENERGETIKOS VEIKLA IR VALDYMAS

3 straipsnis. Energetikos veiklos reguliavimo tikslai

Pagrindiniai valstybės energetikos veiklos reguliavimo tikslai yra:

- 1) energijos tiekimo saugumas;
- 2) energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumas;
- 3) neigiamo energetikos veiklos poveikio aplinkai mažinimas;
- 4) pagrįstos konkurencijos skatinimas;
- 5) vietinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimo skatinimas.

4 straipsnis. Energetikos valdymo institucijos

1. Energetikos valstybinį valdymą Lietuvos Respublikoje šio Įstatymo nustatyta tvarka vykdo:

- 1) Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos;
- 2) Energetikos ministerija;
- 3) Aplinkos ministerija;
- 4) Susisiekimo ministerija;
- 5) savivaldybės.

2. Svarbiausi valstybės ir savivaldybių institucijų, valdančių energetiką, reguliuojančių bei kontroliuojančių energetikos veiklą, uždaviniai:

- 1) užtikrinti optimalią valstybės energetikos struktūrą;
- 2) sudaryti prielaidas efektyviai energetikos veiklai;
- 3) užtikrinti energijos tiekimo nenutrūkstamumą ir nustatytų kokybės parametrų pastovumą;
- 4) skatinti efektyvų energijos ir energijos išteklių vartojimą;
- 5) skatinti vietinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimą;
- 6) skatinti juridinius asmenis organizuoti energijos vartojimo auditą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, Žin., 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, Žin., 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

5 straipsnis. Vyriausybės kompetencija

1. Vyriausybė, vykdydama valstybinį energetikos valdymą:

- 1) kuria ir įgyvendina valstybės politiką energetikos srityje;
- 2) teikia Seimui tvirtinti Nacionalinę energetikos strategiją;
- 3) tvirtina Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimo planą ir programas;
- 4) įveda ekstremalią energetikos padėtį;
- 5) turi teisę reglamentuoti valstybės reguliuojamų kainų nustatymo principus.

2. Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos, vykdydamos valstybinį energetikos valdymą:

1) nustato vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais tvarką esant ekstremaliai energetikos padėčiai;

2) priima sprendimą dėl valstybės sieną kertančių energetikos objektų statybos;

3) tvirtina energetikos veiklos licencijavimo taisykles;

4) nustato nefasuotų naftos produktų prekybos licencijavimo tvarką;

5) nustato energijos ir energijos išteklių tiekimo, eksporto bei importo tvarką;

6) nustato energetikos veiklos rūšių, kurioms reikalingas leidimas, sąrašą, leidimų išdavimo taisykles ir sąlygas;

7) nustato energijos apskaitos, matavimo priemonių įrengimo ir eksploatavimo tvarką;

8) įstatymų nustatytais atvejais turi teisę įmonėms, kurios verčiasi energetikos veikla, priskirti viešuosius interesus atitinkančius įpareigojimus;

9) nustato elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir kogeneracinėse jėgainėse, supirkimo tvarką;

10) tvirtina reguliuojamiesiems vartotojams ir fiziniams asmenims, energijos perdavimo, skirstymo ir tiekimo sutarčių privalomas standartines sąlygas;

11) tvirtina energetikos objektų, elektros tiekimo linijų ir vamzdynų apsaugos taisykles;

12) nustato atitikties tikrinimo tvarką ir užtikrina atitikties tikrinimo finansavimą. Gyventojams atitikties tikrinimo paslauga teikiama nemokamai;

13) nustato energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarką;

14) atlieka kitas šio ir kitų įstatymų nustatytas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-387](#), 2005-11-15, *Žin.*, 2005, Nr. 142-5104 (2005-12-03)

Nr. [X-1108](#), 2007-05-03, *Žin.*, 2007, Nr. 55-2124 (2007-05-19)

6 straipsnis. Energetikos ministerijos kompetencija

Energetikos ministerija:

- 1) įgyvendina valstybės politiką energetikos srityje;
- 2) plėtoja tarptautinį bendradarbiavimą energetikos srityje;
- 3) rengia ir tvirtina teisės aktus, reglamentuojančius tiekimo saugumo, energetikos objektų ir įrenginių įrengimo, eksploatavimo, techninės saugos, efektyvaus naudojimo bei kitus techninius klausimus;
- 4) rengia, peržiūri Nacionalinės energetikos strategijos (toliau – Strategija) projektą ir teikia jį Vyriausybei;
- 5) rengia Strategijos įgyvendinimo planą ir programas, koordinuoja jų įgyvendinimą;
- 6) tvirtina energijos ir energijos išteklių perdavimo, skirstymo, tiekimo ir vartojimo taisykles;
- 7) nustato energijos išteklių atsargų sudarymo, tvarkymo, kaupimo ir naudojimo tvarką;
- 8) nustato šalyje vartojamos energijos kokybės reikalavimus;
- 9) nustato vartotojų, gamintojų energetikos objektų (tinklų, įrenginių, sistemų) prijungimo prie veikiančių energetikos įmonių objektų (tinklų, įrenginių, sistemų) tvarką ir sąlygas;
- 10) kartu su Aplinkos ministerija nustato valstybinės svarbos energetikos objektų statybos planavimo tvarką ir sąlygas;
- 11) nustato energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarką;
- 12) nustato informacijos, susijusios su energetikos veikla, teikimo valstybės institucijoms, įstaigoms ir trečiosioms šalims tvarką, kiekį bei sąlygas;
- 13) tvirtina šio Įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje išvardytų darbuotojų pareigybių ir profesijų sąrašą, nustato tų darbuotojų kvalifikacinius reikalavimus, tvirtina energetikos objektus, įrenginius statančių ir eksploatuojančių darbuotojų, kurie privalo būti atestuojami, sąrašą ir nustato atestavimo tvarką;
- 14) nustato įmonių, turinčių teisę eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo tvarką ir sąlygas;
- 15) turi teisę nustatyti šio Įstatymo 20 straipsnyje išvardytų įrenginių efektyvumo reikalavimus ir efektyvumo kontrolės tvarką;
- 16) nustato energijos vartojimo pastatuose, technologiniuose procesuose ir įrenginiuose audito atlikimo tvarką ir sąlygas, tvirtina šio audito atlikimo metodikas;
- 17) nustato savanoriškų susitarimų sudarymo tvarką ir sudaro su energetikos įmonėmis savanoriškus susitarimus;
- 18) nustato energijos vartojimo pastatuose, technologiniuose procesuose ir įrenginiuose auditą atliekančių specialistų rengimo ir atestavimo tvarką;
- 19) organizuoja keitimąsi patirtimi efektyvaus energijos išteklių ir energijos vartojimo srityje tarp valstybės institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu;
- 20) atlieka kitas šio ir kitų įstatymų nustatytas ar Vyriausybės pavestas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1644](#), 2003-06-24, *Žin.*, 2003, Nr. 69-3118 (2003-07-10)

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, *Žin.*, 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

7 straipsnis. Aplinkos ministerijos kompetencija

Aplinkos ministerija:

- 1) sprendžia klausimus, susijusius su aplinkos apsauga, statyba, ir atlieka jos kompetencijai priklausančias funkcijas;
- 2) organizuoja ir vykdo poveikio aplinkai stebėjimus energetikos veiklos padidintos taršos zonose;
- 3) kartu su Energetikos ministerija nustato šalyje numatomų vartoti ir vartojamų energijos išteklių kokybės reikalavimus ir teikia rekomendacijas juos vartoti;

- 4) dalyvauja rengiant atsinaujinančiųjų energijos išteklių programas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

7¹ straipsnis. Susisiekimo ministerijos kompetencija

Susisiekimo ministerija:

- 1) rengia energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo transporto objektuose programas ir koordinuoja jų įgyvendinimą;
- 2) teikia rekomendacijas ir įgyvendina priemones, didinančias energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumą transporto objektuose;
- 3) nustato energijos vartojimo transporto objektuose (išskyrus statinius) audito atlikimo tvarką ir sąlygas, tvirtina šio audito atlikimo metodikas;
- 4) nustato energijos vartojimo transporto objektuose (išskyrus statinius) auditą atliekančių specialistų rengimo ir atestavimo tvarką;
- 5) vykdo informavimo ir švietėjišką veiklą, skatinančią transporto objektuose efektyviai naudoti energijos išteklius ir energiją.

Istatymas papildytas straipsniu:

Nr. [X-176Z](#), 2008-11-06, *Žin.*, 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

8 straipsnis. Savivaldybių kompetencija

Savivaldybė savo teritorijoje:

- 1) pagal įstatymų nustatytą kompetenciją reguliuoja vartotojų aprūpinimą tiekiamu šiluma;
- 2) organizuoja visuomenės poreikiams naudojamų teritorijų apšvietimą;
- 3) pagal Vyriausybės patvirtintą nomenklatūrą išduoda mažmeninės prekybos nefasuotais naftos produktais licencijas;
- 4) išduoda leidimus suskystintųjų naftos dujų prekybai Energetikos ministerijos patvirtinta tvarka;
- 5) įvedus ekstremalią energetikos padėtį, įgyvendina Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais planą, užtikrina kitų Vyriausybės sprendimų vykdymą;
- 6) dalyvauja rengiant švietėjiškas visuomenės informavimo priemones, padedančias efektyviai vartoti energiją ir energijos išteklius.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

TREČIASIS SKIRSNIS ENERGETIKOS SEKTORIAUS PLĖTOJIMAS

9 straipsnis. Nacionalinė energetikos strategija

1. Strategija nustato energetikos plėtros kryptis dvidešimčiai metų.
2. Strategiją Vyriausybės teikimu tvirtina Seimas.
3. Strategija apima visus energetikos sektorius, ji peržiūrima ne rečiau kaip kas 5 metai. Strategija rengiama, peržiūrima ir įgyvendinama valstybės biudžeto bei kitomis lėšomis.
4. Strategijoje turi būti numatoma:
 - 1) šalies energetikos saugumas;
 - 2) energijos ar energijos išteklių poreikių, importo, eksporto prognozės;
 - 3) energijos gamybos pajėgumo poreikis;
 - 4) energetikos struktūros tobulinimas;
 - 5) energijos išteklių vartojimo struktūra ir jos prognozės;
 - 6) energetikos žalingo poveikio aplinkai mažinimo prognozės ir priemonės;
 - 7) atsinaujinančiųjų ir vietinių energijos išteklių vartojimo plėtojimas;
 - 8) energijos vartojimo efektyvumas;
 - 9) reikalingos investicijos;
 - 10) energijos išteklių atsargų įvertinimas ir sudarymas;
 - 11) energijos rinkos plėtojimas;
 - 12) energetikos valdymo tobulinimo kryptys;

- 13) kainodaros tobulinimas;
- 14) kiti su energetikos plėtra susiję klausimai.
5. Vyriausybė tvirtina 5 metų Strategijos įgyvendinimo planą ir programas.
6. Strategiją pagal kompetenciją įgyvendina valstybės ir (ar) savivaldybės institucijos, įstaigos, Energetikos agentūra bei kitos įmonės.

10 straipsnis. Energetikos agentūra

1. Energetikos agentūra yra valstybės įmonė. Jos steigėja – Energetikos ministerija.
2. Energetikos agentūra Energetikos ministerijos pavedimu atlieka šias pagrindines funkcijas:
 - 1) vykdo Strategijos įgyvendinimo plano priemones;
 - 2) įgyvendina energijos vartojimo efektyvumo didinimo programą ir jos priemonių planą;
 - 3) atlieka užsienio pagalbos programų ir projektų vykdymo energetikos sektoriuje priežiūrą bei stebėseną (monitoringą);
 - 4) atlieka efektyvaus energijos išteklių, energijos vartojimo, atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimo propagavimo ir informacinį darbą.
3. Energetikos agentūra taip pat atlieka šio ir kitų įstatymų nustatytas ar Energetikos ministerijos pavestas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

11 straipsnis. Energetikos objektų statyba

1. Energetikos objektai statomi Statybos įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo, Aplinkos apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Valstybinės svarbos energetikos objektai plėtojami vadovaujantis Strategijos nuostatomis. Vartotojų aprūpinimo energija ir energijos išteklių bendrieji ar specialieji planai rengiami vadovaujantis Strategija.
2. Energetikos įmonės dalyvauja rengiant ir plėtojant subalansuoto, efektyvaus energijos tiekimo, skirstymo, perdavimo planus, taip pat planuoja valstybinės svarbos energetikos objektų plėtrą. Energetikos įmonės, perduodančios, skirstančios energiją, plėtoja energetikos perdavimo, skirstymo objektus jų veikimo teritorijoje.
3. Energetikos įmonės, besiverčiančios veikla, kurios kainos yra reguliuojamos, numatomas investicijas turi derinti su Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija). Jeigu tokios energetikos įmonių investicijos nėra suderintos su Komisija, jos negali būti pripažintos pagrįstomis valstybės reguliuojamoms kainoms peržiūrėti.
4. Energetikos objektai, priklausantys energetikos įmonėms, tačiau esantys kitų savininkų žemėje ar statiniuose, esant galimybei gali būti rekonstruojami ar perkeliami žemės ar statinių savininko ir energetikos įmonės susitarimu. Tuo atveju žemės ar statinio savininkas apmoka energetikos įmonėms rekonstravimo ar perkėlimo išlaidas. Perkeltų ar rekonstruotų energetikos objektų nuosavybė nekeičiama.

12 straipsnis. Energetikos veikla

1. Energetikos įmonės vykdo veiklą tokiu būdu, kad užtikrintų saugią, efektyvią, aplinką tausojančią energijos gamybą, tiekimą, perdavimą, skirstymą iki patiektos energijos apskaitos prietaiso sujungimo su vartotojo sistema vietos, neviršydamos nustatytų valstybės reguliuojamų kainų. Energetikos įmonės, tiekiančios šilumą daugiabučiams namams, šilumą tiekia butams, jeigu vartotojai nepageidauja kitaip.
2. Energetikos įmonė perduoda, skirsto, tiekia energiją vartotojams pagal energijos perdavimo, skirstymo, tiekimo ir vartojimo taisykles. Energetikos įmonė teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę sustabdyti vartotojų aprūpinimą energija tik įstatymų nustatytais atvejais.
3. Energetikos įmonės savo veikimo teritorijoje nustatyta tvarka prijungia energijos gamintojų, vartotojų energiją gaminančius ir (arba) naudojančius įrenginius prie veikiančių energijos perdavimo ar skirstymo tinklų. Prijungimo išlaidas pagal nustatytus įkainius padengia atitinkami gamintojai arba vartotojai. Prijungimo darbai atliekami pagal energetikos įmonės ir energijos gamintojo arba vartotojo sutartį, kurią sudaryti yra privaloma.
4. Energetikos įmonės, nuosavybės teise turinčios ar kitais teisėtais būdais valdančios energijos perdavimo ar skirstymo tinklus ir sistemas, nustatyta tvarka privalo trečiajai šaliai

suteikti perdavimo ar skirstymo paslaugas objektyviomis, nediskriminuojančiomis sąlygomis, atsižvelgdamos į technines tinklų bei sistemų galimybes.

5. Energetikos įmonės, nuosavybės teise turinčios ar kitais teisėtais būdais valdančios bendroje energetikos sistemoje dirbančius energetikos objektus, privalo bendradarbiauti ir dirbti bendru suderintu režimu bei vykdyti tinklų ar sistemų operatoriaus nurodymus. Operatorius paskiriamas išduodant licencijas nustatyta tvarka.

6. Energetikos įmonių tarpusavio santykiai, taip pat santykiai su energijos išteklių ar energijos vartotojais grindžiami sutartimis. Energijos tiekimo, perdavimo ir skirstymo sutartys yra viešos. Energija reguliuojamiesiems vartotojams ir fiziniams asmenims tiekama, perduodama, skirstoma sudarius sutartį pagal privalomas standartines sąlygas.

7. Energetikos įmonės, perduodančios, skirstančios energiją, nustatyta tvarka turi teisę tikrinti, ar vartotojų energetikos įrenginiai atitinka nustatytus techninės saugos reikalavimus.

8. Metams pasibaigus, per keturis mėnesius turi būti atliktas energetikos įmonių, veikiančių elektros, šilumos, gamtinių dujų sektoriuose, licencijuojamos veiklos sąnaudų auditas ir jo išvados pateiktos Komisijai.

9. Energetikos įmonės dalyvauja rengiant reguliuojamųjų kainų nustatymo metodikų, energetikos objektų prijungimo įkainių skaičiavimo metodikų, energijos perdavimo, skirstymo, tiekimo taisyklių, kitų teisės aktų, reglamentuojančių energetikos įrenginių įrengimą, eksploatavimą, saugą ir kitus techninius klausimus, projektus.

10. Energetikos įmonės, besiverčiančios veikla, kurios kainos yra reguliuojamos, šioje veikloje naudojamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normas nustato suderinusios su Komisija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1644](#), 2003-06-24, *Žin.*, 2003, Nr. 69-3118 (2003-07-10)

13 straipsnis. Energetikos veiklos ypatumai, energijos ir energijos išteklių kokybė

1. Energijos perdavimo, skirstymo įmonių veiklos teritorija nustatoma licencijose.
2. Šalyje vartojama energija ar energijos ištekliai turi atitikti nustatytus energijos ar energijos išteklių kokybės ir sudėties reikalavimus.

14 straipsnis. Nekilnojamųjų daiktų suteikimas naudotis

1. Žemė energetikos objektams statyti išnuomojama ar kitaip suteikiama naudotis įstatymų nustatyta tvarka. Valstybei nuosavybės teise priklausanti žemė energijos gamybos, perdavimo ir skirstymo objektams statyti parduodama ar išnuomojama ne aukciono būdu Vyriausybės nustatyta tvarka.

2. Privati žemė energetikos objektams statyti gali būti naudojama energetikos įmonės ir žemės savininko susitarimu. Jeigu nesusitariama, žemė įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti paimama visuomenės poreikiams.

3. Energetikos objektų apsaugai ir eksploatavimui užtikrinti nustatomos apsaugos zonos. Jose statybos, želdinimo ir žemės darbai yra ribojami. Apsaugos zonoje esančių žemės ir kitų nekilnojamųjų daiktų servitutus nustato energetikos objektų apsaugos taisyklės, kiti teisės aktai. Apsaugos zonoje esančių nekilnojamųjų daiktų savininkai ar jų naudotojai turi leisti energetikos įmonėms patekti prie jiems priklausančių ar jų eksploatuojamų energetikos objektų ir atlikti modernizavimo ar eksploatavimo darbus. Nuostolius, atsiradusius dėl energetikos įmonių veiklos apsaugos zonose, atlygina energetikos įmonė, kuriai nuosavybės teise priklauso apsaugos zonos nekilnojamajame daikte esantis energetikos objektas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS ENERGETIKOS SEKTORIAUS REGULIAVIMAS

15 straipsnis. Kainos

1. Energetikos sektoriuje yra sutartinės ir valstybės reguliuojamos kainos. Kainos reguliuojamos tvirtinant paslaugos ar energijos kainas, nustatant jų viršutines ribas ar reguliavimo tvarką. Valstybės reguliuojamų kainų nomenklatūra ir reguliavimo principai nustatomi energetikos sektorių įstatymuose.

2. Nustatant valstybės reguliuojamas kainas, turi būti numatytos būtinos išlaidos energijos išteklių gavybai, energijos gamybai, pirkimui, perdavimui, skirstymui, tiekimui, taip pat energetikos sektoriaus plėtra ir energijos efektyvumas, vietinių ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių vartojimas, viešuosius interesus atitinkančių įpareigojimų vykdymas bei nustatyta pelno norma.

3. Valstybės reguliuojamos kainos turi būti skelbiamos viešai, ne vėliau kaip prieš mėnesį iki jų taikymo pradžios, jei kiti įstatymai nenustato kitaip, ir taikomos nuo mėnesio pirmos dienos.

16 straipsnis. Licencijos, leidimai ir atestatai

1. Energetikos veiklai licencijas, leidimus ar atestatus nustato šis ir kiti įstatymai. Licencijuojamos veiklos rūšis, energetinės veiklos licencijų išdavimą, pakeitimą, galiojimo sustabdymą ir galiojimo panaikinimą nustato energetikos sektorių įstatymai ir kiti įstatymai. Veiklos rūšių, kurioms reikalingas leidimas, sąrašą tvirtina Vyriausybė. Įmonės, eksploatuojančios energetikos įrenginius, turi būti atestuotos.

2. Energetikos veikla be licencijos, leidimo ar atestato, jeigu jie yra nustatyti, draudžiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1644](#), 2003-06-24, *Žin.*, 2003, Nr. 69-3118 (2003-07-10)

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, *Žin.*, 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

17 straipsnis. Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija

1. Komisija yra biudžetinė įstaiga, šiame Įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyta tvarka atliekanti valstybės jai pavestas funkcijas kontroliuojant ir prižiūrint valstybės ir savivaldybių reguliuojamą veiklą. Komisija yra atskaitinga Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Komisiją sudaro penki nariai. Jos pirmininką ir keturis narius Respublikos Prezidento teikimu penkeriems metams skiria ir atleidžia Lietuvos Respublikos Seimas. Komisijos pirmininkas iš paskirtų Komisijos narių skiria pavaduotoją. Komisijos pirmininkas ir (ar) jos nariai, kurių kadencija pasibaigusi, savo pareigas eina tol, kol bus paskirti nauji Komisijos pirmininkas ir (ar) jos nariai. Komisijos pirmininkui ar jos nariui nustojus eiti pareigas išmokama dviejų vidutinių mėnesinių atlyginimų išėtinė išmoka. Išėtinė išmoka nemokama nustojus eiti pareigas šio straipsnio 4 dalies 2, 3, 4, 5, 6 ir 8 punktuose nustatytais atvejais.

3. Komisijos pirmininku ir jos nariais gali būti Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį išsilavinimą, įgytą baigus universitetines studijas.

4. Komisijos pirmininkas ir jos nariai yra atleidžiami iš pareigų tik:

- 1) pasibaigus jų kadencijai;
- 2) savo noru;
- 3) išrinkti arba paskirti į kitas pareigas;
- 4) kai jiems įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis;
- 5) kai paaiškėja, kad šiurkščiai pažeidė jiems nustatytų pareigų reikalavimus;
- 6) kai pažeidė tarnybinę etiką;
- 7) dėl sveikatos būklės, neleidžiančios eiti pareigų;
- 8) netekus Lietuvos Respublikos pilietybės.

5. Komisijos pirmininko ir jos narių darbo apmokėjimą reglamentuoja Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas. Komisijos pirmininkui ir jos nariams Darbo kodeksas taikomas tiek, kiek jų statuso nereglamentuoja šis ir kiti įstatymai. Komisijos pirmininkas ir jos nariai gali būti skatinami vienkartinėmis piniginėmis išmokomis, neviršijant darbo užmokesčiui skirtų lėšų. Komisijos pirmininkas ir jos nariai skatinami šiais atvejais:

- 1) už labai gerą darbą kalendoriniais metais;
- 2) atlikus vienkartinės ypač svarbias užduotis;
- 3) įstatymo nustatytų švenčių progomis;
- 4) gyvenimo ir darbo metų jubiliejinių sukakčių progomis.

6. Sprendimą dėl Komisijos nario skatinimo priima Komisijos pirmininkas. Sprendimas dėl Komisijos pirmininko skatinimo priimamas posėdyje dalyvaujančių Komisijos narių balsų dauguma, Komisijos pirmininkui balsavime nedalyvaujant. Kiekvienu atveju, nurodytu šio straipsnio 5 dalyje, vienkartinė piniginė išmoka gali būti skiriama ne daugiau kaip kartą per metus ir negali viršyti 100 procentų nustatytos pareiginės algos.

7. Komisijos pirmininkui ir jos nariams, kurių materialinė būklė sunki dėl jų pačių ligos, šeimos narių ligos ar mirties, stichinės nelaimės ar turto netekimo, gali būti skiriama iki 5 MMA dydžio pašalpa. Pašalpa skiriama Komisijos nustatyta tvarka iš Komisijai skirtų darbo užmokesčio lėšų.

8. Komisija atlieka šias funkcijas:

- 1) tvirtina valstybės ir savivaldybių reguliuojamų kainų nustatymo metodikas;
- 2) nustato valstybės reguliuojamų kainų viršutines ribas;
- 3) kontroliuoja valstybės reguliuojamų kainų ir tarifų taikymą;
- 4) tvirtina energetikos objektų (tinklų, sistemų, įrenginių) prijungimo įkainius;
- 5) vienašališkai nustato valstybės reguliuojamas kainas, jeigu energetikos įmonės nesilaiko šių kainų nustatymo reikalavimų;
- 6) nustatydamą valstybės reguliuojamas kainas, įvertina investicijų atsipirkimo ir veiklos išlaidų pagrįstumą;
- 7) tvirtina elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius, supirkimo kainos apskaičiavimo metodiką ir kainą;
- 8) išduoda, pakeičia, sustabdo, panaikina energijos perdavimo, skirstymo, laikymo, tiekimo licencijas, kontroliuoja energetikos įmonių licencijuojamą veiklą;
- 9) derina energetikos įmonių, besiverčiančių veikla, kurios kainos yra reguliuojamos, šioje veikloje naudojamo ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normas;
- 10) teikia siūlymus dėl energetikos įmonių licencijuojamos veiklos Vyriausybei, Energetikos ministerijai, savivaldybėms;
- 11) įpareigoja energetikos įmones sudaryti sutartis dėl energijos perdavimo, skirstymo ar tiekimo, kai energetikos įmonės nepagrįstai atsisako trečiajai šaliai suteikti paslaugas ar tiekti vartotojams energiją;
- 12) kontroliuoja, kad būtų veiksmingai atliekamas Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytas finansinės atskaitomybės atskyrimas, siekiant išvengti gamybos, perdavimo, paskirstymo ir tiekimo veiklos rūšių kryžminio subsidijavimo;
- 13) skiria šio Įstatymo 27 straipsnyje nustatytas pinigines baudas;
- 14) atlieka kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

9. Komisija atsako už savo nutarimus. Komisijos nutarimai priimami vardiniu balsavimu. Komisijos posėdžiai yra teisėti, jeigu juose dalyvauja ne mažiau kaip 4 Komisijos nariai, įskaitant jos pirmininką. Sprendimai priimami posėdyje dalyvaujančių Komisijos narių balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia Komisijos pirmininko balsas.

10. Kalendoriniams metams pasibaigus, Komisija per keturis mėnesius parengia veiklos metinę ataskaitą, paskelbia ją viešai ir pateikia Respublikos Prezidentui, Seimui bei Vyriausybei. Komisijos finansinį ir veiklos auditą atlieka Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė.

11. Komisijos funkcijoms užtikrinti sudaroma Komisijos administracija. Ji nėra juridinis asmuo. Komisijos administracijos struktūrą ir etatus tvirtina Komisija. Administracijos funkcijas nustato šis Įstatymas ir Komisijos patvirtintas darbo reglamentas.

12. Komisijos veiklai taikomas Biudžetinių įstaigų įstatymas, jeigu šis Įstatymas nenumato kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1644](#), 2003-06-24, *Žin.*, 2003, Nr. 69-3118 (2003-07-10)

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, *Žin.*, 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

18 straipsnis. Energetikos valstybinė kontrolė

1. Energetikos objektų bei energetikos įrenginių valstybinė kontrolė atliekama visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje neatsižvelgiant į nuosavybės valdymo formą.

2. Valstybinę energetikos kontrolę nustatyta tvarka atlieka Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos (toliau – Valstybinė energetikos inspekcija).

3. Valstybinė energetikos inspekcija yra įstaiga prie ministerijos. Jos steigėja – Energetikos ministerija. Valstybinės energetikos inspekcijos nuostatus tvirtina Energetikos ministerija.

4. Valstybinė energetikos inspekcija:

- 1) nustatyta tvarka pagal kompetenciją išduoda, sustabdo, panaikina atestatus energetikos įrenginių eksploatavimui ir kontroliuoja, ar laikomasi teisės aktų nustatytų reikalavimų;
 - 2) nustatyta tvarka kontroliuoja energetikos objektų, energetikos įrenginių techninę saugą, eksploatavimą, energijos ir energijos išteklių gamybos, perdavimo, paskirstymo, tiekimo patikimumą bei vartojimo efektyvumą;
 - 3) tiria energetikos objektų, įrenginių avarijas ir jų darbo sutrikimus, dalyvauja tiriant nelaimingus atsitikimus darbe, tiria nelaimingus atsitikimus buityje, susijusius su energijos vartojimu;
 - 4) kontroliuoja, kaip laikomasi specialiųjų reikalavimų įrengiant ir rekonstruojant energetikos įrenginius, taip pat energetikos įrenginių atitiktį ir tinkamumą naudoti;
 - 5) organizuoja šio Įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje nurodytų energetikos specialistų ir vadovų atestavimą;
 - 6) kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytų energijos kokybės reikalavimų;
 - 7) kontroliuoja energijos išteklių valstybės ir rezervinės atsargos;
 - 8) turi teisę tikrinti energetikos įmonių valstybės institucijoms teikiamą informaciją;
 - 9) atlieka šio ir kitų įstatymų nustatytas funkcijas.
5. Valstybinė energetikos inspekcija atsako už savo sprendimus. Valstybinės energetikos inspekcijos sprendimai gali būti skundžiami įstatymų nustatyta tvarka.
6. Branduolinės energetikos objektų saugos ir branduolinių medžiagų apskaitos kontrolę ir valstybinę priežiūrą atlieka Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija. Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos kompetenciją nustato Branduolinės energijos įstatymas.
7. Valstybinė energetikos inspekcija nekontroliuoja, ar darbuotojai laikosi saugos ir sveikatos teisės aktų nustatytų reikalavimų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1644](#), 2003-06-24, *Žin.*, 2003, Nr. 69-3118 (2003-07-10)

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

19 straipsnis. Informavimas

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos joms pavestoms funkcijoms atlikti turi teisę gauti iš energetikos įmonių reikiamą informaciją. Energetikos įmonės nustatyta tvarka ir mastu teikia informaciją valstybės, savivaldybių institucijoms, įstaigoms, atitinkamoms asociacijoms ir trečiosioms šalims.
2. Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos teikia informaciją apie energetiką Europos Komisijai, kitoms šalims ir tarptautinėms organizacijoms.
3. Apie valstybinės svarbos energetikos objektų statybos ir naudojimo pradžią šiuos objektus nuosavybės teise turinčios ar kitais būdais valdančios energetikos įmonės privalo informuoti Ūkio ministeriją.
4. Energetikos įmonės savo veikimo teritorijoje Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka ir mastu pagal kompetenciją energijos vartotojams ir savivaldybių institucijoms teikia informaciją apie efektyvų energijos išteklių ir energijos vartojimą, saugų ir efektyvų energetikos objektų bei įrenginių naudojimą, statomus, rekonstruojamus energetikos objektus ir įrenginius, energijos kainas bei energijos vartotojams teikiamas paslaugas.
5. Energetikos įmonių informacija apie sąnaudas, susijusias su teisės aktų nustatyta tvarka licencijuojama veikla, kurios kainos yra reguliuojamos, yra vieša.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1108](#), 2007-05-03, *Žin.*, 2007, Nr. 55-2124 (2007-05-19)

20 straipsnis. Efektyvus energijos išteklių ir energijos vartojimas

1. Efektyvaus energijos ir energijos išteklių vartojimo pagrindinės kryptys nustatomos Strategijoje, o šių krypčių įgyvendinimo priemonės – energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir kitose programose.
2. Importuojami, gaminami ir parduodami karšto vandens katilai, kurių nominali šilumos galia yra nuo 4 iki 400 kW ir kuriuose deginamas skystasis arba dujinis kuras, turi atitikti nustatytus efektyvumo reikalavimus.
3. Neteko galios nuo 2007 m. gegužės 19 d.

4. Importuojami, gaminami ir parduodami buitiniai prietaisai, kurie vartoja elektros ir kitų rūšių energiją, privalo turėti energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo etiketes.

5. Įmonės, eksploatuojančios katilus ir kitus energijos išteklius vartojančius įrenginius, kurių nominali šilumos galia didesnė kaip 0,4 MW, nustatyta tvarka tikrina šių įrenginių energijos išteklių vartojimo efektyvumą.

6. Atitiktis nustatytiems efektyvumo reikalavimams tikrinama:

1) pastatuose įrengtų šildymo katilų, naudojančių neatsinaujinantį kietąjį ar skystąjį kurą, kurių vardinė atiduodamoji galia yra nuo 20 kW iki 100 kW, – kartą per trejus metus;

2) pastatuose įrengtų šildymo katilų, naudojančių neatsinaujinantį kietąjį ar skystąjį kurą, kurių vardinė atiduodamoji galia yra didesnė kaip 100 kW, – kartą per dvejus metus;

3) šildymo sistemų, kuriose įrengti 20 kW ir didesnės vardinės atiduodamosios galios šildymo katilai, naudojantys neatsinaujinantį kietąjį ar skystąjį kurą, – vieną kartą, kai šildymo sistemoje įrengto katilo tikrinimo pagal šios dalies 1 ir 2 punktų reikalavimus metu nuo šio katilo pagaminimo yra praėję daugiau kaip 15 metų;

4) pastatuose įrengtų didesnės kaip 12 kW vardinės atiduodamosios galios oro kondicionavimo sistemų – kartą per trejus metus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-387](#), 2005-11-15, *Žin.*, 2005, Nr. 142-5104 (2005-12-03)

Nr. [X-1108](#), 2007-05-03, *Žin.*, 2007, Nr. 55-2124 (2007-05-19)

21 straipsnis. Darbuotojų ir energijos vartojimo auditą atliekančių specialistų kvalifikacinis pasirengimas ir atestavimas

1. Energetikos objektus, įrenginius statantys ir eksploatuojantys darbuotojai turi būti reikiamos kvalifikacijos ir tinkamai pasirengę. Į jų mokymosi programas turi būti įtraukti ir efektyvaus energijos bei energijos išteklių vartojimo klausimai.

2. Energetikos objektus, įrenginius statantys ir eksploatuojantys darbuotojai šio Įstatymo 6 straipsnio 13 punkte bei 18 straipsnio 4 dalies 5 punkte numatyta tvarka privalo būti atestuojami.

3. Energijos vartojimo auditą atlieka atitinkamai Ūkio ministerijos arba Susisiekimo ministerijos nustatyta tvarka atestuoti specialistai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, *Žin.*, 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

22 straipsnis. Energijos išteklių rezervinės atsargos

Energetikos įmonės, turinčios daugiau kaip 5 MW galios šilumos ar elektros energijos gamybos objektų ir gaminančios parduoti skirtą šilumos ar elektros energiją, privalo turėti energijos išteklių rezervines atsargas. Energijos išteklių rezervinės atsargos kaupiamos, laikomos, atnaujinamos energetikos įmonių bei kitomis lėšomis. Energijos išteklių rezervinių atsargų kiekis turi būti ne mažesnis, negu yra suvartojama per 1 mėnesį.

23 straipsnis. Energijos apskaita

1. Pagaminta, perduodama, paskirstoma, perduodama, eksportuojama, importuojama ar tranzitu perduodama energija turi būti apskaičiuojama.

2. Energija turi būti apskaičiuojama Lietuvos Respublikos matavimo priemonių registre įregistruotomis energijos matavimo priemonėmis. Naujai įrengiamos energijos matavimo priemonės turi atitikti Europos Sąjungos valstybėse naudojamų matavimo priemonių specifikacijas.

3. Energijos matavimo priemonės savo lėšomis įrengia ir eksploatuoja perdavimo, skirstymo ar laikymo energetikos objektus nuosavybės teise turinčios ar kitais būdais juos valdančios energetikos įmonės.

4. Energijos matavimo priemonės tarp energetikos objektų įrengia ir eksploatuoja energiją perduodančios energetikos objektus nuosavybės teise turinčios ar kitais būdais juos valdančios energetikos įmonės savo lėšomis.

24 straipsnis. Energijos tranzitas

1. Energijos ar energijos išteklių tranzitas (toliau – tranzitas) vykdomas pagal energijos ar energijos išteklių siuntėjo, gavėjo ir perdavimo energetikos objektus valdančių energetikos įmonių

sudarytas sutartis, vadovaujantis Energetikos chartijos sutarties nuostatomis bei atsižvelgiant į esamų perdavimo objektų pajėgumą ir prioritetinį šalies poreikių tenkinimą.

2. Perdavimo objektus valdančios energetikos įmonės teikia Komisijai ir Energetikos ministerijai informaciją apie kiekvieną tranzito pareikalavimą, sudarytas tranzito sutartis ir atsisakymus jas sudaryti. Atsisakymas sudaryti tranzito sutartį turi būti tinkamai motyvuotas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

PENKTASIS SKIRSNIS EKSTREMALI ENERGETIKOS PADĖTIS

25 straipsnis. Ekstremali energetikos padėtis

1. Ekstremali energetikos padėtis įvedama, kai elektros, gamtinių dujų ar naftos produktų tiekimas sumažėja tiek, kad iškyla grėsmė gyventojų saugumui, sveikatai ar šalies ūkio veiklai.

2. Ekstremali energetikos padėtis įvedama Vyriausybės nutarimu. Įstatymų nustatyta tvarka paskelbus nepaprastąją ar karo padėtį, be atskiro Vyriausybės nutarimo įvedama ir ekstremali energetikos padėtis.

3. Energetikos įmonės nustatyta tvarka privalo pranešti savivaldybėms, Ūkio ministerijai apie energijos tiekimo sumažėjimą ir priemonės tiekimui atnaujinti.

4. Įvedus ekstremalią energetikos padėtį, energijos bei energijos išteklių tiekimas vartotojams gali būti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka apribotas arba sustabdytas. Esant ekstremaliai energetikos padėčiai, energetikos įmonės, vykdančios Vyriausybės, jos įgaliotų institucijų ir rajono (miesto) savivaldybės mero nurodymus, už vartotojams padarytus nuostolius dėl energijos ar energijos išteklių tiekimo apribojimų ar nutraukimo neatsako.

5. Ekstremalios energetikos padėties atveju vartotojams aprūpinti energijos ištekliais įstatymų nustatyta tvarka yra sudaromos naftos produktų valstybės atsargos.

6. Įvedus ekstremalią energetikos padėtį, įmonės, gaminančios, perduodančios, transportuojančios, pakraunančios ir iškraunančios naftą bei naftos produktus, gamtines dujas, kurą, elektros energiją, pirmiausia privalo tenkinti šalies vidaus vartotojų poreikius.

7. Įvedus ekstremalią energetikos padėtį, juridiniai ir fiziniai asmenys privalo vykdyti Vyriausybės, jos įgaliotų institucijų ir rajono (miesto) savivaldybės mero nurodymus. Jeigu esant ekstremaliai energetikos padėčiai energetikos įmonės nevykdo nurodymų, Vyriausybė ar savivaldybės taryba turi teisę, kol tęsis ekstremali energetikos padėtis, nušalinti šių įmonių valdymo organus ir įmonėms valdyti laikinai paskirti savo atstovus. Vyriausybės ar savivaldybės institucijos atstovai, atlikdami įmonėse jų valdybų ir administracijos vadovų funkcijas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir Vyriausybės suteiktais įgaliojimais.

8. Įvedus ekstremalią energetikos padėtį, Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos turi teisę reguliuoti naftos, naftos produktų, energijos, energijos išteklių eksportą, importą, prekybą, kontroliuoti ir, atsižvelgdamos į rinkos sąlygas, apriboti naftos produktų, perduodamos energijos bei energijos išteklių ir teikiamų paslaugų kainas, jeigu jos yra nepagrįstai didinamos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, *Žin.*, 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

ŠEŠTASIS SKIRSNIS SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS. ATSAKOMYBĖ

26 straipsnis. Skundų nagrinėjimas

1. Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba prie Teisingumo ministerijos išankstine skundų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėja fizinių asmenų skundus dėl energijos pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sutarčių nesąžiningų sąlygų taikymo.

2. Valstybinė energetikos inspekcija išankstine skundų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėja skundus dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių gedimų, eksploatavimo, energijos kokybės reikalavimų, energijos apskaitos ir apmokėjimo už suvartotą energiją pažeidimų, avarijų, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo.

3. Komisija išankstine skundų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėja skundus dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl teisės

joms pasinaudoti tinklais ir sistemomis nesuteikimo, dėl prisijungimo, energijos tiekimo srautų balansavimo, kainų ir tarifų taikymo.

27 straipsnis. Baudos ir jų skyrimo tvarka

1. Energetikos įmonėms už pažeidimus vykdant reguliuojamą veiklą Komisija skiria pinigines baudas:

1) už viešai privalomos skelbti informacijos apie energetikos įmonės licencijuojamą veiklą nepaskelbimą, už teisės aktais nustatytos informacijos valstybės, savivaldybių institucijoms, įstaigoms, vartotojų teises ginančioms organizacijoms, atitinkamoms asociacijoms nepateikimą, taip pat neteisingos ar ne visos informacijos pateikimą energetikos įmonei gali būti skiriama piniginė bauda nuo vieno tūkstančio litų iki 0,5 procento energetikos įmonės metinių pajamų iš konkrečios licencijuojamos veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas praėjusiais ūkiniais metais;

2) už kitų licencijuojamos veiklos sąlygų pažeidimą arba nevykdymą, už Komisijos įpareigojimų (nurodymų) nutraukti neteisėtą veiklą, pašalinti nustatytus licencijuojamos veiklos sąlygų pažeidimus, nevykdymą arba vykdymą ne laiku, už įsipareigojimų nesilaikymą energetikos įmonei gali būti skiriama piniginė bauda nuo vieno tūkstančio litų iki 1 procento energetikos įmonės metinių pajamų iš konkrečios licencijuojamos veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas praėjusiais ūkiniais metais;

3) už veiklos saugumo ir patikimumo, sąžiningos konkurencijos ir vartotojų (sistemos naudotojų) nediskriminavimo principų pažeidimą, už licencijuojamos veiklos sąlygų pakartotinį pažeidimą per metus energetikos įmonei gali būti skiriama piniginė bauda nuo vieno tūkstančio litų iki 2 procentų energetikos įmonės metinių pajamų iš konkrečios licencijuojamos veiklos, kurią vykdant padarytas pažeidimas praėjusiais ūkiniais metais.

2. Energetikos įmonėms skiriamos piniginės baudos diferencijuojamos atsižvelgiant į:

- 1) pažeidimo pavojingumą;
- 2) pažeidimo trukmę;
- 3) pažeidimo sukeltas pasekmes;
- 4) energetikos įmonės atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes.

3. Atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis laikoma tai, kad pažeidimą padariusi energetikos įmonė savo noru užkirto kelią žalingoms pažeidimo pasekmėms, padėjo išaiškinti pažeidimo aplinkybes, nedelsdama ėmėsi priemonių pašalinti pažeidimą.

4. Atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis laikoma tai, kad energetikos įmonė kliudė nustatyti pažeidimo aplinkybes, slėpė įvykdytą pažeidimą, tęsė pažeidimą, nepaisydama Komisijos nurodymo nutraukti neteisėtą veiklą, arba įvykdė pažeidimą, dėl kurio energetikos įmonė buvo bausta pinigine bauda.

5. Komisija, nustatydamą piniginės baudos dydį, atsakomybę lengvinančiomis gali pripažinti ir kitas šiame Įstatyme nenurodytas aplinkybes.

6. Skiriamos piniginės baudos dydis nustatomas įvertinus šio straipsnio 2 dalyje 1–3 punktuose nurodytas aplinkybes. Nustatytas piniginės baudos dydis mažinamas, jeigu yra atsakomybę lengvinančių aplinkybių, arba nustatytas piniginės baudos dydis didinamas, jeigu yra atsakomybę sunkinančių aplinkybių. Esant atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių, piniginės baudos dydis nustatomas atsižvelgiant į jų kiekį ir reikšmingumą.

7. Piniginės baudos skyrimo klausimas svarstomas Komisijos posėdyje, dalyvaujant energetikos įmonės, kuri įtariama padariusi pažeidimą ir kuriai gali būti taikoma piniginė bauda, vadovui ir (ar) jo įgaliotiems atstovams, kurie turi teisę būti išklausyti ir duoti paaiškinimus. Nesant minėtų asmenų, byla gali būti išnagrinėta tik tais atvejais, kai yra duomenų, jog jiems laiku pranešta apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką, ir jeigu iš jų negautas prašymas atidėti bylos nagrinėjimą. Tuo atveju, kai yra gautas prašymas atidėti bylos nagrinėjimą, ji gali būti išnagrinėta nedalyvaujant asmeniui, jeigu Komisija, pripažinusi neatvykimo į bylos nagrinėjimą priežastis nesvarbiomis, atmeta asmens prašymą.

8. Komisijos nutarimas dėl piniginės baudos skyrimo turi būti priimamas per 6 mėnesius nuo pažeidimo nustatymo dienos. Esant tęstiniam pažeidimui, piniginė bauda gali būti skiriama ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo pažeidimo paaikškinimo dienos. Už pažeidimus, nuo kurių padarymo dienos praėjo daugiau kaip penkeri metai, piniginės baudos negali būti skiriamos.

9. Už tą patį pažeidimą gali būti skiriama tik viena piniginė bauda. Baudos skyrimas neatleidžia nuo pareigos, už kurios nevykdymą paskirta piniginė bauda, vykdymo.

10. Komisijos paskirta piniginė bauda į valstybės biudžetą sumokama Komisijos nustatyta tvarka ir terminais. Komisijos nutarimas per 30 dienų nuo jo priėmimo dienos įstatymų nustatyta tvarka gali būti apskundžiamas teismui. Komisijos nutarimas dėl piniginės baudos skyrimo įsigalioja po 30 dienų nuo nutarimo priėmimo dienos, jei per tą laiką įstatymų nustatyta tvarka nebuvo apskustas teismui.

11. Nesumokėta piniginė bauda išieškoma Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

12. Skundą dėl Komisijos nutarimo nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes (dėl kurių atitinkama piniginė bauda energetikos įmonei, kuri pažeidė šį įstatymą, būtų akivaizdžiai per didelė, nes neproporcinga padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga) ir vadovaudamasis teisingumo, protingumo kriterijais, turi teisę skirti mažesnę piniginę baudą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, *Žin.*, 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

SEPTINTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimo tvarka

1. Energetikos įmonės Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka išperka ar eksploatuoja vartotojų (juridinių ir fizinių asmenų) lėšomis iki šio Įstatymo įsigaliojimo įrengtus bendrai naudojamus energetikos objektus, skirtus energijai perduoti ir (ar) skirstyti. Valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausantys bendrai naudojami energetikos objektai ir sodininkų bendrijoms nuosavybės teise priklausantys bendrai naudojami energetikos objektai, skirti energijai perduoti ir (ar) skirstyti, įrengti iki šio Įstatymo įsigaliojimo, gali būti perduoti energetikos įmonei už kainą, nustatomą pagal turto ir verslo vertinimą reglamentuojančius teisės aktus. Išperkamų bendrai naudojamų energetikos objektų kainą nustatoma vadovaujantis turto ir verslo vertinimą reglamentuojančiais teisės aktais.

2. Valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausantys bendrai naudojami energetikos objektai perduodami energetikos įmonei po to, kai valstybės ar savivaldybės institucija, Lietuvos bankas, valstybės ar savivaldybės įmonė, įstaiga, organizacija, patikėjimo teise valdanti šiuos objektus, sudaro pirkimo–pardavimo sutartį (toliau – sutartis) su energetikos įmone. Sutartyje turi būti nustatytas atlyginimo už perduodamą energetikos objektą būdas, terminai, energetikos objekto naudojimo tikslas. Sutartis pasirašoma tik tada, kai energetikos objektų pardavimui ir sutarties projektui pritaria atitinkamai Vyriausybė ar savivaldybės taryba. Teikiant Vyriausybei ar savivaldybės tarybai pritarti sutarties projektą, pagrindžiama būtinybė perduoti energetikos objektą energetikos įmonei ir kartu pateikiama energetikos objekto vertinimo ataskaita.

3. Energetikos įmonės Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos arba savivaldybėms teikia informaciją apie naudojamus į apskaitą neįtrauktus energetikos objektus, kurie neturi savininko arba kurių savininkai nežinomi (toliau – bešeimininkiai energetikos objektai). Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos arba savivaldybės Vyriausybės nustatyta tvarka bešeimininkius energetikos objektus įtraukia į apskaitą ir imasi priemonių šių objektų savininkams nustatyti. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos arba savivaldybės institucija pareiškimą dėl bešeimininkio energetikos objekto perdavimo valstybės arba savivaldybės nuosavybėn teismui paduoda suėjus keturiems mėnesiams nuo tos dienos, kurią šis objektas įtrauktas į apskaitą. Bešeimininkiai energetikos objektai, kurie teismo sprendimu perduoti valstybės arba savivaldybės nuosavybėn, atitinkamu Vyriausybės ar savivaldybės tarybos sprendimu perduodami, išnuomojami ar kitaip suteikiami naudotis jų teritorijoje veikiančiai energijos perdavimo ar skirstymo įmonei.

4. Šio straipsnio 3 dalies nuostatos netaikomos sąžiningai įgytiems ir teisėtai valdomiems energetikos objektams, nors jų valdytojai įgyjamąją senatimi dar nėra įgiję nuosavybės teisės į šiuos objektus.

5. Įsigaliojus šiam Įstatymui pirmą kartą skiriant Komisijos narius, du Komisijos nariai skiriami trejų metų kadencijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, *Žin.*, 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

29 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Įstatymas, išskyrus 20 straipsnio 2, 3 ir 4 dalis, įsigalioja nuo 2002 m. liepos 1 d.
2. Įstatymo 20 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys įsigalioja nuo 2004 m. sausio 1 d.

30 straipsnis. Įstatymų pripažinimas netekusiais galios

Įsigaliojus šiam Įstatymui, netenka galios:

- 1) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas (*Žin.*, 1995, Nr. [32-743](#));
- 2) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 1996, Nr. [32-791](#));
- 3) Lietuvos Respublikos valstybės strateginių interesų užtikrinimo ekstremalios situacijos aprūpinant Lietuvos ūkį nafta ir naftos produktais atveju įstatymas (*Žin.*, 1997, Nr. [53-1227](#));
- 4) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 1997, Nr. [64-1494](#));
- 5) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 1, 9, 11, 12, 16, 17, 19, 20 ir 22 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (*Žin.*, 1997, Nr. [96-2425](#));
- 6) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 1998, Nr. [34-899](#));
- 7) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 1998, Nr. [103-2837](#));
- 8) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 1998, Nr. [105-2899](#));
- 9) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 10, 14 straipsnių pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 1999, Nr. [86-2563](#));
- 10) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 17 straipsnio pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 2000, Nr. [28-757](#));
- 11) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 14 straipsnio pakeitimo įstatymas (*Žin.*, 2000, Nr. [58-1709](#)).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Lietuvos Respublikos
energetikos įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/42/EEB dėl naudingumo koeficiento reikalavimų naujiems karšto vandens katilams, deginantiems skystąjį arba dujinį kurą (OL 2004 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 11 tomas, p. 186).
2. 1992 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyva 92/75/EEB dėl buitinių prietaisų energijos ir kitų išteklių sunaudojimo parodymo ženklinant gaminį bei pateikiant standartinę informaciją apie gaminį (OL 2004 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 11 tomas, p. 216).
3. (Neteko galios nuo 2009 m. sausio 1 d.)
4. 1996 m. rugsėjo 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/57/EB dėl energijos naudojimo efektyvumo reikalavimų buitiniams elektriniams šaldytuvams, šaldikliams ir jų deriniams (OL 2004 m. specialusis leidimas, 12 skyrius, 1 tomas, p. 305).

5. 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/55/EB dėl energijos vartojimo efektyvumo reikalavimų, taikomų liuminescencinio apšvietimo balastiniams įtaisams (OL 2004 m. specialusis leidimas, 12 skyrius, 2 tomas, p. 96).

6. 2001 m. rugsėjo 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/77/EB dėl elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, rėmimo vidaus elektros rinkoje (OL 2004 m. specialusis leidimas, 12 skyrius, 2 tomas, p. 121).

7. 2002 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/91/EB dėl pastatų energinio naudingumo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 12 skyrius, 2 tomas, p. 168).

8. 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) 1228/2003 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 12 skyrius, 2 tomas, p. 175).

9. 2005 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/32/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų energiją vartojantiems gaminiais nustatymo sistemą ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 92/42/EEB bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 96/57/EB ir 2000/55/EB (OL 2005 L, 191, p. 29).

10. 2005 m. rugsėjo 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1775/2005 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų (OL 2005 L 289, p. 1).

11. 2006 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/89/EB dėl priemonių siekiant užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą ir investicijas į infrastruktūrą (OL 2006 L 33, p. 22).

12. 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/32/EB dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų, panaikinanti Tarybos direktyvą 93/76/EEB (OL 2006 L 114, p. 64).

Priedo pakeitimai:

Nr. [X-1108](#), 2007-05-03, Žin., 2007, Nr. 55-2124 (2007-05-19)

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, Žin., 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1644](#), 2003-06-24, Žin., 2003, Nr. 69-3118 (2003-07-10)

ENERGETIKOS ĮSTATYMO 6, 12, 16, 17, 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-387](#), 2005-11-15, Žin., 2005, Nr. 142-5104 (2005-12-03)

ENERGETIKOS ĮSTATYMO 1, 5, 20 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2006 m. sausio 1 d.

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1108](#), 2007-05-03, Žin., 2007, Nr. 55-2124 (2007-05-19)

ENERGETIKOS ĮSTATYMO 5, 19, 20 STRAIPSNIŲ IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1767](#), 2008-11-06, Žin., 2008, Nr. 135-5228 (2008-11-25)

ENERGETIKOS ĮSTATYMO 2, 4, 6, 16, 17, 21, 27, 28 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI ĮSTATYMO PAPILDYMO 7(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

Šis įstatymas, išskyrus 6 straipsnį, įsigalioja 2009 m. sausio 1 d.

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-130](#), 2009-01-12, Žin., 2009, Nr. 10-352 (2009-01-27)

ENERGETIKOS ĮSTATYMO 4, 6, 7, 8, 10, 17, 18, 24 IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS
Šis įstatymas įsigalioja 2009 m. vasario 1 d.

*** Pabaiga ***

Redagavo Aušrinė Trapinskienė (2009-01-27)
autrap@lrs.lt